

Toespraak staatssecretaris Rutte op de jubileumbijeenkomst Nederlandse Vereniging van Arbeidshygiëne, d.d. 11 september, 12.45 in Utrecht.

Mag ik u allereerst van harte gelukwensen met uw jubileum. Twintig jaar Nederlandse Vereniging voor Arbeidshygiëne. Dat is een mooi moment voor reflectie of, om met uw voorzitter te spreken, voor het tellen van uw zegeningen. En dat zijn er heel wat.

De afgelopen twintig jaar -uw vakdiscipline is nog redelijk jong- hebt u als arbeidshygiënist met succes bijgedragen aan het creëren van een gezondere werkplek. Daarmee hebt u een belangrijke bijdrage geleverd aan de preventie van ziekte en arbeidsongeschiktheid.

In twintig jaar is er in en rond uw werk veel veranderd. Hoewel de kern van uw werkzaamheden gelijk is gebleven: namelijk het meten en opsporen van schadelijke stoffen. De voortschrijdende techniek heeft u ongetwijfeld nieuwe methodes opgeleverd. Maar ook de komst van de risico-inventarisatie en -evaluatie, begin jaren negentig, heeft tot de nodige veranderingen in uw werk geleid. Ook is de vraag naar uw deskundigheid, mede door de introductie van vele arbo-convenanten, fors toegenomen. Er is dus veel om op terug te zien.

Behalve terugblikken is een jubileum is ook een goed moment om vooruit te kijken.

Dat de arbodienstverlening volop in discussie is zal u niet zijn ontgaan.

Ik noem de uitspraak van het Europese Hof dat de Nederlandse arbeidsomstandighedenwet strijdig is met Europese richtlijnen. Nederland zou werkgevers te veel vrijheid laten om deskundige ondersteuning op het gebied van preventie van beroepsrisico's extern in te huren, zo oordeelde het Hof. Werkgevers beschouwen de verplichte aansluiting bij arbodiensten als gedwongen winkelnering. Vooral de grote bedrijven zeggen zelf voldoende deskundigheid in huis te hebben. Ook het midden- en kleinbedrijf heeft kritiek: het ervaart de verplichte aansluiting als een onredelijk grote kostenpost waar in verhouding weinig tegenover staat.

Ik heb op de uitspraak van het Hof en op de kritiek uit het veld gereageerd met een voorstel tot wetswijziging, waarover ik de Sociaal-Economische Raad om advies heb gevraagd.

Het komt in het kort op het volgende neer.

Ik wil bedrijven -waar het redelijkerwijs kan- verplichten een eigen interne preventiedienst in te stellen, in plaats van de ondersteuning van een arbodienst in te roepen. In de praktijk zal het vooral gaan om grote bedrijven. Ik heb de Sociaal-Economische Raad onder meer gevraagd aan te geven van welke bedrijven je een eigen interne dienst kunt verlangen.

Het gaat mij hoe dan ook om bevordering van meer interne deskundigheid. Ook als er een externe arbodienst voor de risico-inventarisatie en -evaluatie wordt ingeschakeld, is het van groot belang dat dit niet wordt gezien als afschuiven van verantwoordelijkheden. De verantwoordelijkheid voor preventie en de bijbehorende deskundigheid moet duidelijk bij de bedrijven worden neergelegd. De Europese richtlijn en de Nederlandse Arbowet verlangen dat ook. Ik wil dat die verantwoordelijkheid een meer herkenbare vorm krijgt via de aanstelling van een interne preventiemedewerker of arbocoördinator.

Nog even terug naar de kritiek uit het midden- en kleinbedrijf. Vanaf het begin van de arbodienstverlening, zo'n tien jaar geleden, is het moeilijk gebleken kleine bedrijven goed te bedienen. De kritiek van het midden- en kleinbedrijf dat de kosten per werknemer relatief hoog zijn, deel ik. Want ik zal u eerlijk bekennen: ik schrik ook weleens van de prijzen die arbodiensten berekenen.

Ik heb daarom de Sociaal-Economische Raad gevraagd na te gaan of de risico-inventarisatie en -evaluatie voor kleine bedrijven niet wat eenvoudiger kan. Werkgevers moeten zelf een goede basis kunnen leggen voor hun arbeidsomstandighedenbeleid. Dat kan met goede op de branche gerichte instrumenten, die zowel attenderen op risico's als op oplossingen.

Eén van de ideeën die ik aan de SER heb voorgelegd is het regelen van de risico-inventarisatie en -evaluatie bij CAO. Als bij CAO overeenstemming is bereikt kan toetsing door een arbodienst achterwege blijven.

Ook de wijzigingen in de organisatie van de sociale zekerheid en de Wet verbetering poortwachter hebben gevolgen gehad voor de positie van de arbodienst en de inhoud van de arbodienstverlening. Er is -terecht- meer aandacht gekomen voor reïntegratie. Dat heeft ertoe geleid dat activiteiten van arbodiensten, reïntegratiebedrijven, verzekeraars en brancheorganisaties elkaar zijn gaan overlappen.

Ik heb de Sociaal-Economische Raad daarom ook advies gevraagd over een mogelijke splitsing van het certificaat arbodienst in één voor preventie en één voor verzuimbegeleiding. De gedachte daarachter is dat meer verschillende soorten aanbieders van preventiediensten, verzuimbegeleiding en reïntegratie de markt dan kunnen betreden. Ik ga ervan uit dat werkgevers als ze meer te kiezen hebben, zich minder zullen verzetten.

Ik hoop van harte dat werkgevers en werknemers het eens worden over mijn voorstellen. Maar ook dat zij het draagvlak voor de arbodienstverlening overeind houden. Want wat we moeten blijven bieden is hoogwaardige kwaliteit en als het even kan met een verbeterde marktwerking. Als de dienstverleners optimaal kunnen inspelen op de concrete vraag en behoeften van werkgevers zal hun weerstand ook verminderen.

Dit zijn zaken die ook u als arbeidshygiënist raken.

Want er zal ook meer ruimte ontstaan binnen de arbodienstverlening voor zelfstandige adviseurs; voor mensen als u. Dat vraagt wel om versterking van uw rol in de bedrijven in het midden- en kleinbedrijf. De kleinschaligheid van het MKB vraagt om breed opgeleide arbeidshygiënist die voldoende toegerust zijn voor hun taak. Immers een ondernemer in het MKB zal eerder geneigd zijn om maatregelen tegen overmatige blootstelling aan schadelijke stoffen te treffen als hij goed wordt geadviseerd en dus de risico's herkent.

U bent praktisch aangelegde mensen. U meet en brengt schadelijke blootstelling in beeld. Maar op de diagnose 'te veel blootstelling' moet een 'en dit doen we eraan' volgen. Juist de combinatie van het in beeld brengen van de blootstelling en het adviseren over de nodige beheersmaatregelen geeft de functie van arbeidshygiënist de meerwaarde die ze verdient.

Uw vereniging wil een databank opzetten met blootstellingsgegevens en beheersmaatregelen. Zo kan in elke situatie adequaat worden gereageerd. Een uitstekend plan. Waardevol en kostenbesparend.

Mijn suggestie is: maak er een database op brancheniveau van en betrek de brancheorganisaties erbij die al over veel informatie beschikken. Daarmee versterk je het draagvlak. Het sluit ook goed aan op het bij u welbekende programma "VAST", wat staat voor 'versterking van het arbeidsbeleid voor stoffen'.

En ik zou u nog wat willen vragen.

Heb meer aandacht voor beheersmaatregelen. Niet alleen constateren dat het ergens onveilig is. Ook aangeven hoe het op te lossen is. Wellicht kan daar ook tijdens de opleidingen al meer aandacht aan worden besteed. Maar u zult er vooral zelf voor moeten zorgen dat werkgevers in het MKB uw werk als waardevol ervaren en daar ook geld voor over hebben. U moet zich realiseren dat geld voor arbozorg maar één keer kan worden uitgeven. Voorkom dat werkgevers u louter en alleen als een lastige indringer zien die bovendien alleen maar geld kost. Tegen die werkgevers zou ik overigens heel simpel willen

zeggen: u hebt ongelijk. Het opvolgen van goede adviezen van arbeidshygiënisten bespaart niet alleen kosten, het levert u geld op.

Tot slot nog dit.

Dit kabinet wil bevorderen dat de bescherming tegen arbeidsrisico's deskundig gebeurt. Daar is geen ingewikkelde wet- en regelgeving voor nodig, wel duidelijke wetgeving. Ik wil toe naar goed functionerende deskundige diensten en optimaal werkende arbeidshygiënisten. In feite hebben u en ik hetzelfde doel: we zetten ons in voor goede arbeidsomstandigheden. Laten we het samen blijven doen.